

KATHOLIKUS NÉPLAP

PEST, 1857.

24 szám.

I. Félév.

JUNIUS 17

Istennek imádandó Gondviseléséről.

(Vége.)

Istennek gondviselése nem csak nagyban, hanem kicsinyben is mutatkozik, kiterjedvén egyes családokra, sőt egyénekre is. Maga a Magasságbeli intí az ő és új szövetség szent könyveiben teremtése koronáját, az embert, hogy minden bizodalját benne helyezze; és biztosítja, hogy mint saját szemé fényére, úgy vigyáz rája. A legvonzatosabb hasonlatosságok képlete alatt, majd oly Atya ő a szentírás szerint, ki szüntelen édes övéinek boldogságát keresi, majd oly pásztor, ki egész nyáját megtelepíti, s elmegy, hogy egy eltévelyedett juhát föllelje, melyet aztán vállára vett, és örömmel viszi serege közé; majd meg oly jó barát ő, ki előtt bizton bátran kinyilatkoztathatjuk szívünk szándokát. A legteljesebb és elérzékenyítőbb bizonyítéka még is Isten szent gondviselésének azon imádság, melyre maga az Istenfia minket megtanítani legkegyelmesebben méltóztatott, — t. i. a „Mi Atyánk, ki vagy menyégben!” Ezen megtestesült Isten, az ur Jézus mondja: „Kérjétek és adatik nektek; keressétek és találtok; zörgessetek és megnyitattik nektek.” És: „ha ti, holott rosszak vagytok, tudtok jó adományokat adni fiaitoknak; mennyivel inkább fog Atyátok, ki menyégben vagyon, jó-

kat adni a tőle kérőknek?” (Mát. 7.) Ezen oly annyira vigasztaló igazságra oktatta Jézus édes övét ama kies Palaestina szent földén, melyet könyei ésvéresöppeivel áztatott, szentséges lábnyomaival emlékeztetéssé tett. Kivezette gyakran a szabadba, Isten nyílt ege alá tanítványait, és imigy ébreszté őket, és a nagy sokaság csüggeteg lelkét a mennyei Atyáiránti bizodalomra: „Tekintsétek az égi madarakat: sem nem vetnek, sem csürokkbe nem gyűjtenek: és a ti mennyei Atyátok táplálja őket. Nem vagytok-e ti becsesebbek ezeknél? Ne legyetek azért (szerfölött) szorgoskodók, mondván: Mit eszünk vagy mit iszunk, vagy mivel ruházkodunk? Mert tudja a ti Atyátok, hogy mindezekben szükölködtek.” Mát. 6.

Ezen hit, a mellett hogy onnan fölül kinyilatkoztatott, és különösen Jézus által oly szívemelő módon előterjesztetett, az emberrel vele születik. Innen van, hogy szorongatott állapotunkban, önkénytelenül is az égre emeljük szemünket, onnan esdve és várva segédelmet, megvigasztalást. Mi több! maguk a dőre kifakadásaikkal Isten sz. gondviselését karomló istentelenek is, bizonságot tesznek mellette, és nem akarva is hisznek benne. Ők félnek Istennek előbb vagy utóbb mindenkit megjutalmazó vagy büntető gondviselésétől, azért is nincs kedvök igaznak tartani azt, mi gonoszágaikat kárhóztatja, és őket egy örökké tartandó büntetéssel fe-

nyege. De ép azért mivel félnek tőle, hiszik is. Töb-
 hire nem csak az istentelenek, hanem sokszor a külön-
 ben hívő keresztények is szegénységokban, vagy más
 bajokban zúgolódnak a gondviselés ellen, s a tölök
 megtagadott földi javakra, igaztalan uton, az erkölcs
 bérében, lelkek árán is szert tenni kísértetbe jönnek. Pe-
 dig tagadhatlanul igaz, hogy a nagy mód, pénz, vagyon,
 ha emberére nem talál, ép az, mi a kised kezében a kés.
 Ennek okáért bizonyos böles egy atyának azon kérdé-
 sére: „ha valljon leányát egy jó de szegény, vagy egy
 gazdag de már nem oly, jó férfinak adja-e nőül?” kö-
 vetkezőleg válaszolt: „Én részemről inkább kívánnék
 férfit, kinek pénzre, mintsem pénzt, melynek ugyan
 csak emberre van szüksége” ki t. i. vele bánni tudjon.
 De mi is lenne a világból, ha mindenki bővelkednék?
 „Ha a szegénység — ugymond aranyzája sz. János —
 megszüntetnének, azon pillanathán minden életállapot,
 maga a világrend fölforgatná. Ki sem fogna akkor
 hajós, szántóvető, kőműves, sütő és bárminemű mester-
 séget űző kézműves lenni akarni: ha mindezt nélkül-
 lezni kénytelenítették, minden halomra dőlné; míg
 ellenben a szükség, ezen hatalmas parancsnok, a va-
 gyontalanokat akarjuk ellenére is, munkásságra kész-
 teti. Ha mindanyian gazdagok volnának, minden terem-
 tett dolgok végpusztulásra jutnának. A véghetlen böl-
 csességu gondviselő Isten akarja tehát, hogy a ha-
 landók közül némelyek szegények, mások meg gazda-
 gok legyenek; hogy így midőn a szegény a gazdagnak
 szolgál, a gazdag pedig a szegényt segíti: ez a béke-
 türes, amaz a könyörületeség gyakorlása által, mint-
 egy csodálatos oszhangzattal hirdessék Teremtőjük és
 gondviselőjük dicsőségét. „A szegény és gazdag össze-
 találkoznak, az Ur szerzé pedig mind a kettőt.”
 (Pldab. 22. 2)

Miért ül hát nem egyszer győzelmi tort a bűn a
 legázolt erkölcs és érdem fölött? Az illetén és más
 ehhez hasonló jelenetek láttára jusson eszünkbe: hogy
 ez élettel nincs mindennek vége, hogy a siron túl lesz
 az aratás, a jutalom és büntetés ideje, hol minden ki
 fog egyenlítettni; hogy Isten e földön is megbünteti a
 gonoszt, hogy gondviselésében ne kételkedjünk; de nem
 bünteti meg mindig, hogy leendő örök ítéletében re-
 ménykedjünk. Majd akkor lesz helye a kérdésnek: ki
 boldogabb: keresztelő sz. János-e a börtönben, vagy
 a gyilkos Heródes a királyi bihorban? a fősvény dus-
 gazdag-e vagy az éhen haló szegény Lázár? Külön-
 ben ha a lelkisméret esendőségében áll a legnagyobb
 boldogság — a minthogy nincs is különben — úgy már
 ez életben is boldogtalanabbak a bűn fia az igazaknál.
 Vannak a jó és rosszal egyaránt közös szenvedések,
 minők p. o. a gyermek és öreg korral járó bajok, és a
 halál. De más részt a földi szenvedések legtöbb nemei
 inkább a gonoszokat érik, mint kik közönségesen
 mértékletlenek, indulatosak, és kicsapongók; az illetén
 bűnök megannyi forrásai a betegség és egyéb szenved-
 ésnek, míg ellenben az azokkal ellenkező erények az
 igazakra nézve, az egészség és megelégedés szülői.
 Végre: a földi szenvedések annál elviselhetlenebbek,
 minél kevesbé tud az ember önmagán uralkodni. Ugy,
 de ki bír több önmegtágadással és béketűréssel, az
 igaz-e vagy a gonosz? Bajaik közt kétségbeesve, kik
 vetnek végett életőknek, öngyilkosságra vetemedvén,

az isteni gondviselés látogatásain is megnyugovó jám-
 borok-e, és nem-e a saját romlott akaratjuk utján, té-
 velgyő erkölcstelenek? Oh a jó keresztény tudja, hogy
 mi rövidlátók lévén, soha sem mondhatjuk: ez vagy
 ez a baj és szenvedés rossz ránk nézve. Mi érzékiek
 és önzők is vagyunk, soha arra nem gondolván: mi
 válik erkölcsi javulásunkra, vagy a legjobb
 esetben — tökéletesülésünkre. Valljon az-e a valódi
 jó. — kérdi enmagát a jó keresztény — mit mi olyanul
 magunknak képzelünk, és az-e a valódi rossz, mit Isten
 bölesége és kegyelme mér reánk? És mi teremtmé-
 nyek vagyunk. Vonhatja-e kérdőre a teremtmény Te-
 remtő Istenét? és jobban tudja-e, mi szolgál lelke üd-
 vére, mintsem böles gondviselő mennyei Atyja? Viz-
 gáljuk csak saját életünk történetét és látni fogjuk, hogy
 mennyi történet velünk, mit szerencsétlenségnek vél-
 tünk, holott idő folytával valósággal jótéménynek tap-
 pasztaltuk, szent Pállal hála telt szívvel fölfohászko-
 ván: „Oh isteni böleség, és tudomány gazdagságának
 mélysége, mely megfoghatatlanok az ő utai!” —
 Bizonyára mindeneket bölesen intéz és rendel el a
 mennyei Atya. Sajátszerű módon vallá be ezen igazsá-
 got azon egyszeri kertész, ki midőn látná a gyöngö-
 kacson függő izmos tokot, azon gondolatra jött, hogy
 annak bizony alkalmasabb helye volna a terebélyes
 tölgyfán. Rekkenő hőség lévén, a tölgy enyhet adó ár-
 nya alá dőlt, és nagy fönnen mindaddig jártatá világ-
 rendező gondolatait, miglen el nem szenderedett. Orrá-
 nál tovább nem látó bölesünk azonban édes almból
 csak hamar fölriadt. Egy néhány makk t. i. ép orrára
 koppantott, mire elhagyván fekhelyét, miután mentében
 észre vevé hogy orr vére foly, mondá: Ez még csak
 hagyján! de hát ha makk helyett olyan izmos tok ter-
 menne a tölgyfán, csak akkor jártam volna még pórul.
 Hiába csak igaz az — tevő hozzá a hű gondolataiban
 megszegyenített kertész — hogy a mindenható, böles
 és színtoly jó Isten mindeneket a legjobban rendelt és
 intézett el.

Isten böles és kegyes gondviselése öröklik tehát
 fölöttünk; ő kormányozza a természeti és erkölcsi vi-
 lágot, a legalacsonyabb porszemtől a legmagasabb bér-
 czekig, a legszegényebb sorsu embertől a milliók fölött
 uralkodó hatalmas fejedelemig. Ő vezérli lépteinket,
 egyes embereket szintugy, mint családokét, népeket,
 nemzetekét, és az összes emberiségét egyaránt. Vala-
 mint pedig édes szüleik jelenlétében mitől sem tartan-
 nak a gyermekek: oly bizodalom teljesen bizz uk mi is
 mindenünket a gondviselő Istenre, mind azt, mit remé-
 lünk, mitől félünk, és mire szükségünk van.

Isten velünk és az ő imálandó Gondviselése
 Devics József.

A puszták Apja

Gyurinka Antaltól.

(Vége)

IV.

Ez esemény után Bandira szomorú napok viradtak.
 Elvesztette hitelét és beesületét, mit hosszú idő a-
 latt szerze magának; mi nagyon természetes,
 mert ha az, kit beesületesnek tartunk, egy őrizetlen

pillanatban az ellenkezőről győz meg bennünket, a józan okosság azt parancsolja, hogy annak azután csak kötve higgyünk. Az öreg Ballai szinte azt hitte Bandiról; hogy az ő tanítása, intései és példája által egészen megjavult már, és elhagyta régi bűnös szokásait, és midőn mind a mellett azt kelle tapasztalnia, hogy a rosza való hajlandóság csak elfojtva, de gyökeresen kiirtva nem volt Bandi szívében, ki vádolhatja őt szigorúságról, ha Bandiban tökéletesen nem bízott, ha kételkedett a felől hogy Bandi végre is becsületes és jó erkölcsű emberré válik, a milyennek leendő vejét kívánta látni, és hogy e miatt Banditól Ágnes kezét előbbi ígérete ellenére megtagadja? Szegény Bandit ennél keményebb ítélet nem sujt-hatta volna. Leverő bánat fogta el lelkét, természetes vidorsága eltűnt, kedvét semmiben sem találta, és szánandó búsan lézengett a pusztán. Ha Ágnes változatlan vonzalma nem nyújtott volna bánatos szívének némi vigasztalást, és reményt, a mint el volt keseredve, újra neki adta volna magát a bujdosásnak, és ki tudja, mi lett volna a vége!?

A remény volt egyedüli vigasztalója — Boldog az, kit élte viszontagságaiban és ellenséges körülmények között a remény el nem hagy. E remény által élesztetve, igyekezett a búsi legény, józan élet, kötelességeinek pontos teljesítése, szerény engedelmes magaviselet által megnyerni ismét az öreg bizalmát, és szeretetét. És valóban az öreg felejtteni kezdé lassanként a multat, és napról napra érzé szívéet közeledni a bűnbánó szerény, engedelmes, és egészen megjavult ifjuhoz. Minek előtte azonban szíve teljes vonzalmával, és bizalmával, újra megajándékozna, több rendbeli próbákon kelle keresztül esnie, miket becsületesen ki is állott. — Meggyőződven ezekből Bandi szilárdságáról, végre vissza fogadá őt kegyelmébe, Ágnes kezét a Bandiába tevé, és atyai áldását adá az öröm könyvet hullató boldog párra.

Néhány hét mulva tehát a boldog szerelmesek vágya teljesüend, ők elválaszthatlanul egymáséi lesznek. És e néhány hét mily gyorsan elmulik édes remény, és készülődések között! — Nem sokára itt lesz Dömötör napja, és Bandi, mily büszke örömmel fogja bemutatni az egész gyülekezetnek szíve szerelmét, szép menyasszonyát. — Mert hiszen itt lesz e napon az egész vidék pásztora, Dömötörre megjelenik mindenki, ki csak mozogni tud. Mert nagy nap ám a pásztor ember előtt Dömötör napja. Az év egyik végétől a másikig csak e napra számít a pásztor ember örege apraja. Messze vidéken nem tudta senki oly jól elintézni a dömötöri mulatságot, mint Gergely bácsi. A hol ő volt a gazda, ott mindig legjobban mulatott a fiatalság, pedig verekedés sem volt.

A pásztor nép ez öröm napját Gergely bácsi, mint vezére, lelke, és apja az egybegyűlt népeknek rendszerint isteni tisztelettel kezdé meg. Szent mise alatt a jelenlevő tisztesbek közül négyen égő gyertyákat tartottak az oltár előtt, a pusztai népség pedig ajtatosan énekelt. Szinte jól esett neki megjelenhetni Isten házában, hiszen egész éven át úgy is ritkán tehetik meg az e fajta emberek, mert hiába a cseléd csak akkor mehet templomba, ha eresztik. Azután isteni tisztelet után még a mulatság is jobban esik, mire azonban nem is nagyon kell nógatni főleg a fiatalokat, mert a mint

istenti tisztelet után a zene megzendül, van dolga a sarkantyúnak.

Míg a fiatalság tánczol, az alatt az éltebb gazdák pohár bor mellett, értekeznek, beszélgetnek egyről másról. Esztendőn át itt látják egymást a legtöbben, ki kell tehát most magát beszélgetni az embernek egész évre. — Azután a csikós és gulyás bojtárokat is ilyenkor szegődtetik, arról is kell csak tanácskozni: egyikről, vagy másikról kérdezősködni. E tárgyban legtöbben Gergely bácsihoz folyamodnak, mert hiszen ő legjobban ismeri az e fajta népet. Körül is fogják őt úgy, hogy alig győz mindnyájának felelgetni.

Többiközött egy igen érdekes találkozása volt ez alkalommal Gergely bácsinak. Egy régi még legénykori pajtásával jött össze, kit azóta nem látott, ki jelenleg a tiszántuli pusztákról vetődött ide dömötörölni.

— Bizony pajtás jó ideje annak, hogy mi nem láttuk egymást, — mondá Ballai egész örömmel, a régi bajtárs kezeit szorongatva — azóta sok szép idő elrepült fölöttünk, a nyalka suhanczokból törődött öreg emberek váltak. De hiába úgy mulik el minden e világon! No, de mond el nekem, hogy éltél a világon azóta? és hogyan van dolgod jelenleg? vannak-e gyermekeid?

Hadd el pajtás, kutyább az én életem az utolsó koldusénál, nem is bánám, ha valaki irgalomból agyon ütne, mit kínlódom e nyomorult világon, úgy sines senki, a ki megsirasson.

— Ugyan mit beszelsz pajtás az Isten szerelméért? hát nincsenek gyermekeid?

— Nincs nekem senkim, és semmim, olyan vagyok én már mint az elpusztult kut, ki sem néz reám többé. — Volt egy jó feleségem — az Isten nyugosztalja meg — az is korán elhalt; azóta gyakran eszembe jut, hogy talán az én rosszaságom vitte őt kora sírjába, kiástam volna már százszor is, ha lehetne! Ettől maradt egy gyermekem, szép, derék fiu, de én tigris apa voltam, mire felnőtt, az is elhagyott háladatlanul. Azt sem tudom róla, él-e, vagy meghalt. — Vagyonom elpusztult, az alatt, míg én a vármegye szállásán ültem. — Ebül jött, ebül ment; — most meg már nem vagyok arra való, hogy valamit szerezhessek. — Így vagyok én pajtás. Nekem bizony nem sok gyönyörűségem volt az életben. — Héj ha még egyszer fiatal lehetnék! De hiába a vén ember olyan a világon, mint a megszedett szőlő — kinek sines reá gondja — bitanggá válik.

Elég szomorú életed van bizony te néked, pajtás — mondá résztvevőleg Ballai. — Én hála Istenemnek nem panaszkodhatom, hogy egész életemben hiába törtem testemet, van egy kis vagyonom, én megérem a magam szegénységével holtig — még gyermekeimnek is jut valami.

— Ja pajtás, te szerencsésebb voltál nálam, talán egyszer sem jöttek nyomodba. Lásd, én is elég ügyes voltam, még is háromszor kerültem tomlóczebe, mire kiszabadultam újra kellett kezdeni.

Baitai e szavakra egész csudálkozva nézett pajtására; ki bizonyára azt vélte, hogy vagyonát ő törvénytelen uton szerzé. —

— Barátom, a mint látom, te rossz véleményben vagy, felőlem. A mi kevesem van, az hála Istennek mind igaz keresményen, arczom veritékével szerzett

igaz jószág; nem is félek sem Istentől, sem embertől azért, hogy életemben másnak csak egy garas áru jószágát is bántottam volna: mert azt hallottam még apámtól: hogy idegen jószágon nincs Isten áldása. — Én is arra tanítottam gyermekeimet, hogy a másét ne bántásák, ha nyugodt becsületes életet akarnak élni, és hála Istennek gyermekeimben, kikkel az Isten megáldott öreg napjaimban, van is örömem, ők az én szívemnek koronája. —

E szavakra az idegen egészen elkomorlyodott. Egy bünökbenátélt hosszú életnek képe merült föl bánatos lelkében, elgondolá, mily boldog az, ki öreg napjaiban ily nyugodt, ily megelégedett lehet, holott ő meg van fosztva minden örömtől, és e mellett még lelkiismerete is háborog. Hát a jövő, az a félelmes jövő mit hoz számára? miként fog egykor Isten előtt számolni egy egész élet bűneiről, pedig sok van ám a rováson! Bus gondolatait elüzendő, önkéntelen az előtte álló bor után nyúlt, egy nagyot ivott, és megtörülvén bajszát, ej mit bánom én, folytatá gondolatait: a hogy lesz, ugy lesz, már most ugy sem segíthetek a dolgon. Szabadulni akarván sötét gondolataitól, folkéré Ballait: hogy jöj-jön vele a mulató fiatalokat megtekinteni

— Nézd pajtás — mondá Ballai a fiatalokhoz ér-vén — az a két szál legény amott az én fiam. Az a sugár hajadon pedig, ki épen azzal a barna legénnyel tánczol, leányom. Ugy e össze illenek, lásd pajtás, ők jegyesek, azt a fiatalit vőmnek fogadtam.

Az idegennek szeméi előbb Agnesen akadtak meg, majd ismét Bandira tévedtek: de perczen valami szokatlan érzés fogta el őt. A mint erősebben Bandira nézett, vére arczába szokott, és dühtől reszkető ajkakkal káromkodni kezdett. —

— Adjatok egy botot. — ordítá eszevesztetten, hagyj ussem agyon azt a semmire valót. Erre mint dühös vadállat keresztül rontott a tánczó tömegben jobbra balra taszigalva a mellette lévőket.

A keletkezett zajra és tolongásra a zene nyakba szakadt, mindenki a dühögő örege nézett, mire ez Bandihoz kuzdotta magát, ez felösmérte benne édes apját, Agnest kezén fogva dobogó szívvel sietett elébe:

— Édes apám lelkem — mondá elfogódott szívvel — csak hogy még láthatom egyszer az életben. — és megfogván apjának útásra emelt kezét, elkezdé csókolni.

Az öreg e perczen nem tudá, mi történik vele. A mint fiát a tömegben megösmérte keble felháborodott, és egy pillanatban szívét elfogta a harag, boszu, bánat és szeretet, szóval mindazon érzelmek, mik elkeseredett apai szívét fia eltunte óta ostromolták. A rég elfojtva tartott harag egész erővel kitor belőle, csak ugy, mint kitor volt, ha fiát nem évek, hanem egy pár napra eltávoztá után találta volna föl. A mint azonban Bandit, a szokott nyers dacz helyett, mint szerető gyermeket tisztelettel közeledni látta, és tisztelete jeléül kezeit csókokkal elhamozni érzé: a düh eltunt szívéből, és az apai szeretet foglalta el annak helyét. Mert hiszen hol van az az apa, ha bár a legfasultabb szívu is, ki elveszettnek hitt gyermekét véletlenül megtalálván, ne érezné szívét ellágyulni.

Néhány perczig érzelmeivel küzdve meredten nézett Bandira, mint a ki nem tudja ébren van-e, vagy alu-

szik? végre nem bírván áradó érzelmeivel, nyakába borult fiának, és a leggyöngédebb apai szeretettel kezdé ölelgetni.

Hát élsz még édes gyermekem — mondá konybe lábadt szemekkel — lásd, én már azt gondoltam, hogy meg is haltál, ugy búsultam miattad, hogy híredet sem hallám. Hogy kinőtted magadat, egész ember lett belőled: akár csak magamat látnám a tükörbe fiatal koromban. Hát merre jártál az óta? Nem volt-e valami bajod? — és száz kérdéssel ostromlá Bandit, mire ez a lig gyözött felelni. Lassankint a gyülekezet körül fogta őket, és nem volt a jelenlevők között egy sem, ki megindulás nélkül tudta volna nézni, ez érzékeny jelenetet.

A meghatott szívek érzelmei a mint lassanként lecsillapodtak, volt csak képes Bandi elbeszélni egész lélekkel rajta csüggő apjának mind azt, a mi vele apjától eltávoztá óta történt. Az öreg lelkében megindulva végig hallgatván fia elbeszélését, a legbensőbb meggyőződéssel, e szavakat mondá:

— Most látom át fiam: — hogy az isteni gondviselés intése volt azt, mi az sugalta neked, hogy engem elhagyj. Érzem, hogy én mellettem soha sem vált volna belőled becsületes ember, és ha az én nyomdokimat követtél volna, most nem lennél boldog, miként én nem vagyok. — Amde a jót elkezdni soha sem késő, ha Isten éltetnek kedvez, jövőre én is más ember akarok lenni, mint most vagyok, mert látom, hogy eddigi életem nem üdvösséges. Legalább hátra levő napjaimat nyugodtan töltöm el oldalad mellett; mert most már csak nem válunk el többé egymástól, ugy-e fiam?

— De abba másnak is lesz beleszólása — mondá Ballai — ki az apa és fia közötti jelenetet csöndes örömmel nézte. Bandi az én fiam is már félig meddig, nem csak a tied, Agnes leányom jegyese, és néhány hét múlva törvényes neje is leend. És én öreg napjaimra nem szeretném az én gyámolomat, jó leányomat magamtól elereszteni.

— Igazad van barátom, neked több jogod van Bandihoz, mint nekem. Én apja vagyok ugyan neki test szerint, mert én nemzém; de te apja vagy lélek szerint, mert a te oktatásaid, üdvösintésaid által lett belőle becsületes, és vallásos ember. — Nem hiába neveznek téged sorsosink a „puszták apja”-nak, most tudom már fölfogni, e szép megtisztelő elnevezésnek értelmét. Legyen Bandia tied, és te édes leányom légy boldog, és Istentől megáldott vele. —

Azonban, még sem válunk el többé egymástól — folytatá rövid szünet után. — elhagyon régi bűneim helyét, és hozzátok koltozkodom. Ugy-e édes gyermekeim, lesz házatoknál öreg apatok számára annyi hely, hol magat meghuzhassa.

— Lesz édes apám — felelé Bandi és Agnes egyszerre — mi hü gyámolói leszünk a sírig. Szívünk, és hajlékunk, mindig nyitva lesz édes apánk előtt.

Néhány hétre a történetek után Bandi oltárhoz vezeté Agnest, kinek soha sem volt oka megbánni: hogy Bandi nejevé lön, valamint Ballainak sem, hogy leányát neki adta, mert Bandiból a legjobb férj, és legpéldásabb életü ember vált. — Bandi apja a fiatalokhoz költözött,

és egészen Istenhöz tért. — Ballai meg éveken át a pásztorok, csikósok, és gulyások köztisztelet- és szeretetben levő apja volt, holta után pedig áldásban maradt föl jó emlékezete. — — bizonyosságul annak: hogy bármily sors- és állapotban a vallásosság, erkölcsesség teszi boldoggá és tiszteletre méltóvá az embert.

Katholikus hitélet.

Nyitra Junius 4-kén 1857. Ó excellentiája, apostoli hivatását ernyedetlen buzgalommal teljesítő kegyes főpásztorunk, aggkora daczára, pünkösöd előestéjén utnak indult, a szkaesáni és kovarezi kerülethez tartozó híveket magas jelenlétével boldogítandó, s azoknak, kiknek szívük, a sz. Lélek malasztja által tántoríthatlan hit-szánkadni nem tudó buzgalomra, még fel nem gyulasztott, a bérmlás szentségét osztandó! — Pünkösöd napján Chinoráni helységben, ezen, a Béliçi, Bossáni, Kolossi, Nyitra-Zsámbokréti, Széplaki, Szkaesáni, és Tökés-Ujfalvi plébániákból származó ifju nemzedékből 150-et Krisztus hajnokivá avatott, Pünkösöd hetfőn pedig kovarezi plébániában osztogató a helybeli, Apjonyi, Elefánthi, Nyitra-Zerdahelyi, és Szolcsáni 580-ra felrugó, híveknek, apostoli kezeinek feltevése által a sz. Lélek ajándokit. Végre folyó hó 3-án Szalakuszon, a nem rég ő nagyméltósága Egri érsek ur által bőkezűleg felállított díszes szentegyházban, — ezen s anyitrai kerület, némely magyar ajku plébániák híveit, száma közel 7000-et a bérmlás szentségében részesíté. Honnét ma ép erőbens vidor egészségben, városunkat annyira ékesítő püspöki lakába visszatért.

Ó excellentiájának ezen apostoli körútja, valódi diadalhoz hasonlított. A hatóságok mindent elkövettek, mi főpásztorunk méltó elfogadására szolgálhatott; a hívek szinte iparkodának az elfogadás ünnepélyét lehetőleg kiemelni. — Ó excellentiáját mindenplébánia határán, esinon felöltözött pörlovagok várak; a községek kereszt, és zászló elővitele mellett, körmenetben főpásztorunk elé indulának; zöldellő falombok, s virágkoszorúk ékesíték az utcákat; és a püspöki áldást elfogadó hívek ajkai azt latszának rebegni: „örüljünk, halálat adjunk az Urnak, mert ime közöttünk van az ő felkentje.“ — Valóban megható látni egy főpásztor nyája között, s ennek eredményét eléggé esetelni lehetlen.

Isten tartsa kegyes főpásztorunkat számos évekig híveinek öröme, s javára. Eltesse a kised és szenvedő emberiség boldogítására.

Sz-István-Társulati ügy.

Dánielik János,

kanonok- és a Szent-Istvántársulat alelnökének be-
széde, a tisztelt társulatnak junius 9-én tartott rend-
kívüli nagygyűlésen.

Nagy tekintetű gyülekezeti!

Mult évi elnöki előterjesztésünkben azon reménnyel kecsgettünk a sz. István-társulati t. közönséget, hogy társulatunk alapszabályai amaz évben újból ugyan, de ez egyszer remélhetőleg utolszor, voltak az illető es. k. t. ez. hatóságoknak helybenhagyás és megerősítés végett felterjesztve. Örömmre szolgál, a gyűlést értesíthetni, hogy e reményünk teljesedett: az utolsó ízben felterjesztett alapszabályi tervezet véglegesen, minden további kivétel vagy záradék nélkül megerősítettett, s épen a jelen gyűlésnek van a szerenese fentartva, hogy annak kebelébe kihirdetés által azon utolsó kelleket is megadja, melynek formáság tekintetéből, nétfalán még hiányát érzé.

Minden intézetnek virágzása azon véleménytől is függ, melyet róla a közönség táplál; s ez okból meg fogja nekem boesítani a gyűlés, ha az órát, melyben hozzá szólnom engedtetik, ez egyszer kivételesen, mellőzve a rendes számolási kötelmet, arra használok fel, hogy társulatunkról néhány ajánló szót mondjak, s így életrealóságának már eszméjében rejló alapjához gyarló ékesszólással is annyit mennyit hozzávessek.

Társulatunk jó könyvek kiadása és terjesztése végett alakult; jó könyveknek pedig azokat ismeri el, melyek a valláserkölesi alapot tiszteletben tartják, sőt e tekintetben egészen az evangéliumi szellemben szerkesztvők. E czéljához képest tehát társulatunk hivatása, a hazai irodalomban, a vallási elemet képviselni. E képviselő, mióta a latin megszűnt a tudósok közös nyelve lenni, irodalmunkban, ha végkép nem hiányzott is, minden esetre nem terjedett ki oda, hová, hogy kiterjedjen, kiváltképen óhajtottuk volna: értem a világitrendet. E hiánynak első gyászos következtése az isteni dolgokban azon szinte hihetetlen járatlanság volt, melyre megdöbbenés nélkül lehetetlen csak rá is gondolni. Azt állítom tehát, hogy az egyesület, melynek hivatása e hiányon segíteni, irodalmi, nemzeti és közéleti szempontból valóságos társadalmi szükség, s mint ilyen hontaink szeretetét és pártolását a legjogosabb alapon veheti igénybe.

Mi az irodalmi szempontot illeti: A vallással vendöbe megy az irodalomban azon isteni elem és ihlet, mely annak, mi a műben művészileg szép, alapja, formájátörvénye és lelke. A legvirágzóbb irodalom is azonnal hanyatlík, az örökszépnek érzékét vesztí el, s némi barbaries mutatkozík minden terményein, ha hivatott munkásaira megszűnt a vallás befolyással lenni. Minden tökéletes, örökbecsű irodalmi mű oly korból származík, melyben a vallás vagy még nagy virágzásban volt, vagy legalább már elég számmal állított műveket, hogy ezek szemlélete mellett a fogékonyak, habár különben nem is jámbor hívek, izlésöket kikepezhessék. Ne is mondja senki, hogy épen a pogányoktól bírjuk e nembn a legbevégtettebb remekterményeket; hogy számos remekmű épen olyanoktól származík, kik a hitnek bevallott ellenéi voltak, hogy végre vannak műemrekek, melyek legkevesebbé valláserkölesi természetűek. —

Mert ama pogányok mind, vagy igen is vallásosak voltak, vagy legalább a vallási dolgokat és műveket alaposan tanulmányozták, s mint irataikból is kitünik, a theo- és cosmogoniában kimerítő jártassággal bírtak. — Mi a keresztény társadalom hitetlenjeit illeti: olvassátok például Götthe leveleit Olaszországból, ott fogjátok ugyan találni a hila-datlan gunyokat, melyekkel ő az örök város tiszteletre méltó aggfőjét tetézi! de ott egyszersmind a vallomást is, hogy műzlését ennek vallás illette szent műveinél képezte ki. Hivatkozom mindazokra, kiknek sikerült az irodalomban némi magasabb becsű, művészileg értékesebb művet létrehozni, mondják meg, hol és mi gyujtotta meg bennök, és képezte ki a geniust, hogy az a műemrek és ennek formája sejtelmével bírjon, s aztán conceptio és kivitel által azt látható alakban is előállítani tudja? — A vallástalan és erkölestelen természetű szépművek pedig csak azt bizonyítják, hogy a mi bennök valódílág szép, az egyszersmind isteni; mit szerzőjük szentségtöröleg, istentelen szándokkal, istentelen dolgokra használt fel. — Erösíti nézetemet azon elvitázhatlan tény is, hogy mindazon művek, melyeknek az emberiség legtöbb becsét tulajdonít, vallási eszméből nőttek ki, s valamely vallási tant vagy eseményt testesítenek meg. Megannyi éggel érintkező alpesek ezek, melyeknek keblében végtére a földnek minden izmai központosulnak; s melyekhez minden kisebbszerű emelkedések, hegyek, dombok tapadnak, a magaslataikról eszergedező castali forrásokból táplálkozva, az ormaikról lelegő tiszta légnék örömeit élvezve, s mindezt az alantabb fekvő rónaságokkal is közölve.

Sokat mondhatnék még az oly irodalomnak elfajzásáról, melynek szellemét semmi állandó hitanok nem vezérlik, nem nemesítik, nem mérsékelik; sokat a tátonógó írről, mely az irodalomban betöltetlen maradna, ha az ismeret és tudomány egy oly lényeges ága, mint a hittan, miveletlen ha-

gyatnék; sokat az oly nemű vallási művekről, melyekre korunk nagy nemzetei is oly méltólag büszkék, hogy azokat bírják; mellőzve azonban mindezt, a mondottakból csak annyit következtettek, miszerint ha honunkban a világi tudományok külön irodalmi képviselő egyletekkel bírnak, az isteniéknél is kell ilyenekkel bírniok, ha ugyan akarjuk, hogy irodalmunk a halhatatlanság régióit valaha megközelíthesse, vagy ha azokat egyes bajnokai már megközelítették, magát azok színvonalán állandóan fenntarthassa.

Ha már e szerint a nemzeti irodalom nemes fejlődés és magasabb tökély tekintetéből nem nélkülözheti a vallási elemet! annál kevesebbé nélkülözheti azt e tekintetben maga a nemzet, mint a melynél már maga a „Jenni“ vagy „nemlenni“ kérdése is gyökeresen vallási eszméken fordul meg.

Ha egy angol vagy francia büszke a maga nemzetiségére, azt elvonva a vallási kötelemtől is, természetesnek találom. Mert e nemzetek világgállása olyan, hogy fiaik érdekeit minden másoknál inkább biztosítani képesek. Itt például egy irónak valóságos világpályája van; műve az egész világhoz szól; dicsősége az egész földkerekséget tölti be; eszméi- és irányának szépsége minden égalj alatt gyujt s hozza mozgásba a sziveket; anyagi és erkölcsi jutalmát tehát nem egy maroknyi nép, hanem, úgy szólván, az egész mivel világot lelkesedésében találja. Ily nemzethez ragaszkodni, ily nemzethez iróként tartozhatni ohajtani, természetes, mert előnyös, mert hasznos. De mondjátok meg nekem: mily alapon kívánhatja egy nemzet, hogy fiait őt minden másoknak eleibe tegyék, hozzá minden egyebeknél inkább ragaszkodjanak, érte életüket, mindenüket feladjazzák, mely számunkra mindezt nem biztosíthatja, sőt ne talán azt a keveset is, a mit képes volna, biztosítani hanyag, talentomos fiaival nem gondol, s hajlandó az idegent eleibe tenni a hazáinak? Mily alapon mondám, ha eltávolíthatók a vallást, s így egyedüli zsinormértékül az előnyöst, a hasznost kell elfogadnotok? — Faji véretekre, mely ereitekben csergedez, büszkélkedtek talán? De a hasznosság és előny szempontjából erre inkább nevezetelnek kellene, mint neheztelhet például a pór, hogy nem báronak vagy grófnak született. — Apáitok viselt dolgait és dicsőségét vetitek mérlegbe? De mi dicsőt, mi ösztönözöt lehet a hitetlen azoknak multjában, kik valamennyen hívők és istentűlők valának s hívői jellemeket minden viselt dolgaikra irányították? Dicsőnek, utánzandónak tartsa-e ő azt, a mi következetesen csak gyalázatos- és kárhuzatosnak, mert babona, bigottság, lelki vakúság kifolyásának tűnhetik és tűnik fel neki? — Vagy őseitek szent poraira, azon vérről hivatkoztok, melylyel hazátok rónáit öntözték egykoron? De mi szent és megszentelő van és lehet a porban, mely élve soha semmi szenthez nem tartozott? Ismeri-e az állat a sírhantok becsét, s háborog-e apái hamvainál? Ah! a sírkhozi kegyelet virága nem azon bölesület fájából nő ki, melynek legnemesebb gyümölcsei csak azért volnának, hogy midőn megérték, a föld legutálatosabb állatjai, a férgek és pöndrök által felemésztessenek! — Vagy végre a szív igényeivel tetszik előlépni, hogy e föld, melyen annyiszor apáitok vére folyt, bölesötök és sírok; hogy itt folytak le ifju- és férfikorotok örömei és szenvedései, hogy e hegyek, s folyók, hogy e ligetek s rónák azok, melyekhez éltetek szent emlékei tapadnak, s minden a mi valaha lelkeknek kedves volt, vissza-vissza vonz? Ah! de ha csak a bölesöt és sirt keresitek: nem elég széles-e a föld, hogy azt, ha úgy tetszik, bárhol másutt, a világ bármely más ege alatt is megtaláljátok? Hazátok földje nem elég mély-e, hogy elnyeljen akkor is, ha már megszüntetek nemzetileg az lenni, a mik apáitok voltak? E hegyek és folyók, e ligetek s rónák, kevesebb emlékezetesek lesznek-e, ha egyszer hozzájok szoktatok, ha mindjárt apáitok már feledett nyelve helyett egy másikon zengendik is költőitek a hon földjét dicsőítő dallamokat? . . . Igen, minde kegyeletek a mily alaposak, nemesek, költőiek, a vallás, a hit, a halhatatlanság perspektíváján tekintve: épen oly üres, semmitérő, alap nélküli, sőt káros nyegleségek azon materialis bölesészet szempontjából, melynek a hasznoson, előnyösön kívül semmi gyakorlati vezérlve nincsen. A nemzethezi ragaszkodás legitim kötelességgé

csak akkor válik, ha az Isten adományának tekintem, melyet ennélfogva elrontanom, elhanyagolnom, elárulnom nemesak nem szabad, hanem miként minden más isteni adományt, megőriznem, kiképeznem, s miután Isten mit sem adományoz vakon, az általa kitűzött célra felhasználnom törekednem kell. E hitnézetben rejlik ereje minden, de kivált oly nemzetiségeknek, melyek nem eléggé hatalmasak, hogy anyagi állásuk fénye által hódítsanak, de nem is eléggé jelentéktelenek, hogy a hatalmasbak féltékenységet kikerüljék.

E hitnézet mellett okom van büszkélkedni nemzetiiségemben, a különben történetileg bármily homályosban, mert miveltilag Isten műveinek legrejtettebbje sem lehet kisszerű; e hitnézet mellett jogom van idegenektől tiszteltet, vértestvéreimtől hűséget követelnem azon Isten nevében, ki művét, hogy azt fentartsam és kiképezzem, örökségül rám hagyományozta; e hitnézet mellett édes nekem a hazai földben azok porai szomszédságában nyugodnom, kik a sirban velem együtt megváltó és feltámasztó Istenökre várakoznak; e hitnézet mellett szent nekem a vér, mely ereimben csergedez, mert azon halhatatlanoknak vére, kikhez származás által tartozom, s egykor betöltve hivatásomat, magam is elköltözndem; e hitnézet mellett hatással vannak rám az apák viselt dolgai, mert a holtuk után is élőkkel még mindig ugyan-egy, közös eredet és rendeltetés folytán összefűzött családot képezek; e hitnézet mellett van alapja az áldozati követeleményeknek, melyeket a nemzet fiaihoz intéz, mert e nézet mellett van helye a hasznos és előnyös felett álló kötelességeknek, még akkor is, ha ezek hű betöltéséért csak homály, szenvedés, halátlanság volna a jutalmazó bér; e hitnézet mellett végre megnyugtatta a vágók, hogy nem fogok megsemmisülni, hanem ha azt megérdemlettem, vagyis vallástalanság és ennek szülöttjei: szülajtség, betyárság, féktelenség és felselttség folytán a szerepnek, melyre külön nemzetiségemmel fogva meghívtam — külön nemzetiség ugyanis külön hivatás — betöltésére alkalmatlan lettem. Mennyi fentartási erő, mennyi kiképzési ösztön nem rejlik az itt csak röviden érintett vallási eszmében! Jaj a nemzetnek, mely erről valaha megfeledkezik! Vigye fel bár dicsősége és hatalma tornyát egész az egéig: a törvény átkát nem kerüli ki: elenyészik, miként elenyészték azon ő világi nemzetek, melyek földi hódolatotól létre az anyai más nemzetet rabpórázra fűzték! Hol vannak ők? Lakhelyük romjain ma az europai tudós buvárokodik: míg az általok kizaklatott más jelentéktelenebbek nagyra nevelkedve, maig virágoznak, mert nemzetiségök horgonyát az éghez kötötték!

Közéleti szempontból tárgyalva a kérdést: itt mindenek előtt két tapasztalati tüneményre hivatkozom. Az egyik az, hogy a hiveitől erkölcsileg elhagyott egyház nem fejtheti ki hiveinek lelkiismereti érdekei és jogai mellett azon méltóságos erélyt, melyet különben a hitvirágozó korszakokból benne csudálni megszoktunk. Ez a közéletre nézve mindig felette nagy baj: mert az egyház erélyével rendszeren az erkölcsi erő költözik ki a társadalomból, melynek helyét aztán jellemtelenség, kétszínűség, alatomosság, fortély, hízkelkedés, önelvetés, a gyengyék ezen fegyverei, foglalják el. Legyen, hogy találkoztak egyesek, kik a rendelkezésükre álló hiterkölesi erővel olykor-olykor visszaéltek: mindamellet egészben véve erős egyház sohasem volt kárára sem az emberiségnek, sem pedig az illető egyes nemzeteknek. Ha voltak, kik az egyház ezen erejét rettegék, azok, mint ezt már Kölesynk is észrevette, legalább nem a jogtartó, istenfélő, a család szentélyét csak úgy mint más tulajdonát tisztelő férfiak és népek valának.

Más részről bizonyos az is, hogy a ki mivel foglalkozik, a minék fentartásához és előmozdításához szabad akaratral járul, az az iránt rendszeren érdeket, hajlamot, előszeretetet sziv be. A kath. egyházban a világiak az egyházi kormányból s a hiterkölesi elvek és szabályok körül határozó gyülekezetekből, ezen egyház szerkezeténél fogva, ki vannak zárva: miből aztán némi közöny fejlődik ki, ha csak más oldalról tévékenységi tört nem nyitunk számukra, melyen az egyház körül, ha már kormányzatilag és bíráskodólag nem, leg-

alább gyakorlatilag, tanítását védelmezve és terjesztve, elveit tetteleg fogantatva, az isteni-tisztelet fénye emeléséhez hozzájárulva, érdemeket szerezhesenek, s az ügyvéli eme tetteleg részvét által keltett solidaritás folytán, érdekeibe vonattassanak. És bizonyára a hitterjesztés, keresztényi jótékonyág, s isteni művészet mezeje eléggé nagy és szép, hogy az egyház valamennyi fiának foglalkozást adjon, s egy nemesebb ambíció igényeit kielégíthesse. Ki a történetet magasabb szempontból, azon mezőként, tekinti, melyen Isten az ő megváltási tervét idővel kifejté: az olyan bizonyára nem fogja kiesni a szerepet, mely tevékenységének az egyház-társulati téren kinálkozik, hogy tudniillik Istennel terve fogantatásában közreműködjék: a valódi miveltéget, felvilágosodást, polgárisultságot terjesztse, az emberiségen fekvő külső-belső bilincseket egyenkint és egymásután leemelni segítse, a nyomort, szenvedést, bánatot enyhítse, ellenben magának és másoknak minél több nemes örömforrást nyitni törekedjék. Sohases tudom eléggé megszívlelésül ismételnem S e n e c a szavait: „Ha, ugymond a pogány böles, mindezekről elzártnám, nem volt volna érdemes születnem. Hiszen, mi is volna az, a miért ez esetben, hogy élek, örülnék? Tán hogy ehetem s ihatom, s e romlandó testet, mint valamely szolgál, napról napra újra megtölthetem? Ah, mi csekély és megvetett lény az ember, ha halandóságán túl nem emelkedik!”

S e tevékenységi mezőt az egyház sohasem tartotta elzárva, sőt művelésére minden időben minden rangú és rendű híveit annál több hévvel és bensőséggel hívta meg, minél inkább érdemelték ki ezek anyai bizalmát keresztényi tanultságuk s ennek megfelelő gyakorlati magukviselete által. Így állanak például napjainkban világi férfiak azon nagyszemű egyesület élén, mely a kath. világmissziók gyámolítására alakult Lyonban; így bizattak Olasz-, Francia-, Angol és Németországban világiak vezetésére számos társulatok, melyek majd egyes dómok kiépítése, majd iskolák és tudományos intézetek gyámolítása, majd jó könyvek terjesztése, majd művészek és írók kiképzése, majd jürgalmi cselekedetek gyakorlása, majd az egyház és hívei szabadságának védelme, majd végre a hit-szellemnek szónoklat és fejtegetés útján ápolása végett alakultak.

S az e nemű egyesületek sorába tartozik a mi társulatunk is. Már ha ki, a nyers erő mérséklésül az erkölcsi-nek visszaállítását ósztintán óhajtva, belátja: mikép ehhez az első és fő lépést a híveknek az egyházzal szeretet-egyesülés képezi: az olyan kétségkívül némi szent hevével a lelkesedésnek fogja megragadni a kinálkozó alkalmat, mely neki a vallási tanokkal szabad akaratból foglalkozására mezőt nyitva, benne egyszerűen az isteni dolgok iránt érdeket, hajlamot, szeretetet kelt; tehát közvetve és észrevétlenül oda munkál, hogy az anya és gyermekei egymás szavát megértve, köztük az általuk által keltett bizalmatlanság folytán egyidőre felbontott szent frigy, a hit, remény és szeretet alapján visszaálltassék. Nagyobb és életbejáróbb dolog ezt gyülekezni! semmint talán első pillanatra látszik. Mert hogy az elhagyatott, esüggetet, erőtlenséget, elszáradt ágakkal mintegy betemetett egyház nem nagy áldása vagy dicsősége, akár a kormányoknak, akár pedig a népeknek, azt mutogatni talán felesleges volna.

Hozzájárul, hogy az emberiség mai napi halhatatlan törekvésében, hogy visszaállítsa a jogot, a jognak érzetét, a jognak tiszteltetését, a jognak uralmát, nem nélkülözheti a vallási eszméket: miután vallás nélkül nincs jog, hanem van emberi akarat itt, emberi akarat amott, mely törvényeket alkot és törül el, a mint ezt érdekei kívánják, s azoknak a rendelkezésére álló anyagi erővel fogantatott szereznit remélhet. A legyőzött ne panaszkodjék, hogy merőn emberi akaratát más emberi akarat nyomta félre: a hitetlenség szempontjából nincs ebben semmi igazságtalanság, hanem ellenkezőleg önmagától értet egészen természet es dolog. Es természetes dolog elanyira, hogy a történet tanúsága szerint, a mely nemzet elvesztette hitét, az olyan rendszeren elvesztette jogát és szabadságait is.

Említtelenül hagyjam-e: mikép az e nemű társulatokban vallási természetöknél fogva egyesülve találtnak, test-

vériesen és egyenjogilag érintkeznek mindazon osztályok, melyek különben a nagy társadalmi világban születés-és rangfokozat szerint különválasztva élnek és mozognak. És épen ezért ugyanezen társulatok minden másoknál inkább alkalmatosak reá, hogy a megrögzött előítéleteket, elfogultságot, ellenszenvet lefegyverezék a féltekénység, és káros versengés anyagát eltávolítsák, a szélsőségeket kiegyenlítsék, a külön érdekek számára tiszteletet s elismerést vívjának ki, s így az osztályoknak egymáshoz testvéries közelséghez hozza folytán, a közügy érdekében minden másoknál olynemű összetartását eszközöljék, mely a szabadsággal párosult rendnek egyik legjobb kezessége. Így működnek csupán hit-erkölcsi dolgokkal foglalkozás mellett is az ilyenemű társulatok közre, hogy Európában a társadalmi erisis a kormányok és népek közös érdekében, a keresztény civilizatio megmentésül, előbb-utóbb szerencsésen megoldassék.

Ekként az említett hármás szempontból bebizonyítva, hogy egy, a vallási elemet irodalmilag képviselő egyesület honunkban valóságos társadalmi szükség, s így eszméjében honfiaink szeretete- és pártolására talán minden másnál is több igényekkel bír: hátra van még a t. közönséget megnyugtatón azírát: ha valjon az egyesület, mely magát Szent-István-társulatnak czimezi, tetteleg olyan-e, melyről okosan fel lehessen tenni: mikép az eszméjével összekötött célnak megfelelni képes.

(Vége következik.)

Pest, jun. 11. A Szent-István-Társulat közelebb tartott nagygyűléséről kiegészítésül még a következőket közöljük: Az elnök-gróf ö miga által a kormánybiztos Nagy József, cs. kir. kelyt. tanácsos ö nga bemutatattván:

1. Fölolvastatt a cs. kir. pestbudai rendőri igazgatóság f. é. apr. 7-kén kelt irata, melyben a társulat értesítetik, hogy a közgyűlés megtartására nézve a cs. kir. budai helytartósági osztály részéről semmi nehézség nem forogván fenn, e gyűlésre cs. kir. kormánybiztosul Nagy József helytartósági tanácsos ur neveztetett ki.

2. Az alelnök jelentve, hogy a társulat alapszabályai felsőbb helyen végletesen megerősítettek, e tényből alkalmat vett, a társulat ajánlására hosszabb beszédben azt fejtegetni: mikép egy, a vallási elemet irodalmilag képviselő egyesület e honban valóságos társadalmi szükség, s továbbá, hogy e szükségnek azon egyesület, mely magát Szent-István-Társulatnak czimezi, eddigi működésével helyesen felelt meg.

3. A felsőbb helyen megerősített alapszabályi tervet kihirdtetett.

4. Magyarország kormányzójának Albrecht főherceg ö cs. kir. Főnségének, azon kegyes pártfogásért, melyet a társulat irányában, kiváltképen alapszabályai körül, tanúsítani méltóztatott, a legmélyebb hála-köszönését fejezte ki a társulat nevében a gyűlés, egyuttal elrendelvén, hogy a társulat által eddig kiadott valamennyi munkából egy-egy példány díszesen bekötendő, s ö cs. k. Főnsége annak kegyes elfogadására küldöttségileg fölkérendő leszen.

5. Elhatározottat, hogy ugyan-e munkából egy-egy példány ö szentségének. IX. Pius s pápának is, a megerősített alapszabályokkal együtt azon legmélyebb fiui esedezéssel terjesztessék a bécsi nuntiatura útján alá, hogy ö szentsége a társulatot apostoli áldásával megvizsgáltni kegyeskedjék.

6. Bemutatott egy példány azon emlék-műből, melyet a társulat ö cs. s ap. kir. Főnségeik Magyarországon tett legmagasb látogatásuk eseményeinek örökítésére készítettett, s mely mű artistikus tökély, nevezetesen a rajzok hibátlansága, a képek jellemteljes kifejezése, a színek elvengése, a nyomás correctnessége tekintetében a honi nyomdászati történeteiben epochalisnak ismertetvén el. elhatározottat, hogy e mű ö cs. s apostoli kir. Főnségének azon alkalmammal, midőn Magyarországot legmagasb ígérete szerint szentséges személye jelenlétével közelebb szerencséseltetendi, fényes küldöttség által nyujtassék be.

7. Határozathba ment:

a) A társulati igazgatónak mindig papi egyénnek kell lennie, ki az általános műveltségi ismereteken kívül, az isteni tudományokban alapos jártassággal bírjon.

b) Minden kiadandó munkára nézve két bíráló helyben hagyó véleménye kívántatik. Ezek közül egynek elengedhetlenül theologusnak kell lennie, ki ha hit-erkölcsi szempontból a munka kiadása ellen nehézséget emel, a munka ki nem adathatik, hanemha az illető egyházi ordinariatus, s főlebbvitelileg a metropoliticus, és végre a pápai szék megengedőleg nyilatkozott volna. E szabályt csak az esztergomi primási és érseki szék beegyezésével szabad megmáskítani.

c) Minden érsek- és püspökmegyei hivatalnak az illető megyében létező társulati tagok névsora azon hozzá kapcsolatos kérésrel lesz beküldendő, miképen az érsek és püspök-védnökeink meggyűlölközésben arra ügyelni méltóztatassanak, ha vajjon a tagok, a társulat részéről megkapják-e évi illetményeiket pontosan, s viszont befizetik-e ők is annak idején az ezek fejében járó évi díjakat.

d) A közelebb kiadandó névkönyvben a tagokhoz egy figyelmeztető kérés intézessék: hogy a 3 frtból álló évi díjt minden évben legfőlebb septemberhóban azon helyen tegyék le, honnét könyveiket kapják.

8. A váci ft. káptalannak köszönet szavaztatik azon nagylelkűségéért, melyvel minden felhívás nélkül már évek előtt elhatározta, hogy a társulati pénztárt évről-évre fizetendő 50 pfrttal segítendő.

9. Szabóky Adolf kegyesrendi áldozár és professor urnak, ki a titoknoksági tisztet 1853. óta minden díj nélkül tölti be, köszönet szavaztatott.

10. Daniélik József, ügynök segéd az igazgatói osztályba tétetett át eddigi díjának 300 pfrttal fölemelése mellett, azon kikötéssel, hogy az e körbeni teendőknél kívül, eddigi köteleit az ügynökségben is végezni tartozzék.

11. A többi tisztí személyzet hivatalában megerősített, a választmány pedig részről megújítottat.

12. A helybeli könyvkereskedők gremiumának megkeresése folytán elhatározatott.

a) A társulati könyvkereskedőnek az eddigi, 20, és illetőleg 15 százalék helyett, 25 és illetőleg 20 százalék biztosítottatik, azon kötelezettséggel, hogy ő ebből a vevőknek az eddigi 10 helyett mindig 15 százalékot átengedni tartozzék.

b) Mindazok, kik készpénzen vásárolnak a vásárlandó könyveket és képeket a fönnemlített egész százalék (25, 20) nyeresége mellett közvetlenül a társulat ügynökségéből vehetik át.

Különfélek.

Ő csár. kir. Apostoli Főlsége Pest-Budáról legmagasb elutazása alkalmából Pest városa szegényei számára ötezer pengő forintnyi összeget, továbbá Buda város szegényeinek számára kétezer öt száz pftot legkegyelmesebben ajándékoz-

ni, s ezen legmagasb kegyadományokat kellő kiosztás végett a két város tisztathóságai előjáróinak, saját uti pénztáraból közvetlenül kézbesítették méltóztatott.

Ő cs. kir. apostoli Főlsége 1. évi máj. 21-ki legfelsőbb határozata által a cultus és oktatásügyi ministeriumhoz szolgálatát végett rendelt Peitler Antal pécsi kanonokot díjlemondás mellett osztálytanácsosi czimmal és ranggal fölruházni méltóztatott.

Megjelent: „A történet szelleme.” — Történet-bölcseleti értekezés. Irta Daniélik János. Pesten nyomtatott Herz Jánosnál 1857. Ajánlva a tudós szerzőtől a pesti országos egyetem tekintetes s tudós theologiai Karának tisztelete jeléül. — Egyházi olvasóink már többnyire ismerik e művet, s azt is tudják, hogy 1855-ben a tudós theologiai Kar által a Horváth-féle jutalom díjra érdemesítettet. Azért előszavából mindnyájunk örömeire csak ezeket közöljük: „E nem várt kitüntetés eleinte azon gondolatot keltette föl bennem, hogy az ez értekezésben kifejtett nézetet bővebben, tehát nagyobb, önálló munkában, korszakról korszakra az egész történeten keresztül vezessem, s illetőleg az eseményeknek az egy isteni eszmére visszavitele és mintegy hozzá kapcsolása által ki-tüntetni, kiemelni törekedjem. Azonban a feladat bővebb megfontolása után lehetetlen volt észre nem vennem, mikép ez évek hosszú sorát igénybevevő vállalkozás fogna lenni: nem lehetvén azt máskép megoldani, mintha azon modorban, melyben „Columbus vagy Amerika fölfedezése” című munkám írva van. Mózes, Cyrus, Nagy Sándor, Augustus, Nagy-Constantin, IX. Lajos, Hunyady János, V. Károly, Nagy Péter, I. Napoleon (hogy Krisztust, emberi nagyságokról szólván, ne is emlitem) korszakának történetét pragmatice külön-külön kötetben írom le. A szándokkal ugyan nem hagytam fel, s ha Isten életemnek kedvez, az említett korszakok történeti leírását, habár nem is a felhozott rendben, egyenkint megkíséreltem.” — Tiszta szívből hozzá Isten minden segélyét kívánjuk!

Megjelent: „Magyarországi Szent Erzsébet elele. Irta Daniélik János. Kiadja a Szent-István-Társulat. Pesten. Nyomatott Herz Jánosnál 1857.” — E mű azon kegyelet és előszeretettel íratván, melyet a választott tárgynak mind fen-sége mind vonzereje megkíván, minden sorában a műremök azon jellegét tünteti elő, melyet a főn tisztelt tudós szerző urtól mindenkor megvárni és mindenkor megnyerni is szoktunk.

Pályázat.

Pusztaszemes német ajku helységben — Somogy megye, Karádi kerület — a megürült mesteri állomás betöltése határnapjául f. év Junius 22-ke tüzetik ki.

Kelt Karádon Május 16-kán 1857.

Polák esperest.

Fizessünk elő a „KATHOLIKUS NÉPLAPRA”!

Ezen felhívást ne úgy tessék érteni, mintha azt jelen előfizetőinkhez intéztük volna; koránt sem! Ezek, nem hogy elmaradnának, hanem még ujakat is szereznek. E felhívás azokhoz szól, kik mások ajánlata által lapunkra figyelmesekké tétetvén, még kissé haboznak. Csak rajta, majd meglátják, hogy e csekély áldozat felett nem lesz okuk sajnálkozni. A mit mult évi felhívásunkban a jelen évre nézve ígértünk, azt a másodfélévben beváltandjuk; mert a szerkesztőnek főkötelessége előbb lapjának jó tartalmáról, csak azután mellékes s nagyobb kül-diszéről gondoskodnia.

Minél korábban történik meg az előfizetés az ügynökségnél, (Pest, Czukor utca 6. szám) minél pontosabban jegyeztetik föl a t. cz. előfizető neve, lakhelye s az utolsó pósta állomás, a lapok kézhez jutása annál rendeztebb és pontosabb leend. Előfizetési díj Budapesten félévre 1 frt. e. p.; vidékre postán félévre 1 frt. 20 kr. Szerk.

KIADJA A SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT; FELELŐS SZERKESZTŐ SUJANSZKY ANTAL.

Pesten 1857. Nyomatta HERZ JÁNOS, orszagut 6. szam alatt.